

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Красимира Ангелова Чакърова
(Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“)

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
по област на висше образование 2. Хуманитарни науки,
направление 2.1. Филология (Български език – съвременен български език),
с кандидат: гл. ас. д-р Стефанка Боянова Абазова

Със заповед РД 38 – 719 от 28.11.2017 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм включена в състава на научното жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език – съвременен български език), обявен в Държавен вестник, бр. 83 от 17.10.2017 г.

Гл. ас. д-р Стефанка Боянова Абазова е единственият кандидат, участващ в конкурса. Представеният от нея комплект материали на хартиен носител е в съответствие със Закона за развитие на академичния състав на Република България и Правилника за прилагането му. Налице са всички необходими документи с пълно текстово съдържание. Научните трудове на кандидата могат да бъдат представени количествено по следния начин: общият списък на публикациите включва 21 заглавия (вж. *Общ списък на публикациите*), от които – 1 монография, 1 автореферат на дисертация за придобиване на научната и образователна степен „доктор“, 2 учебни помагала (в съавторство), 17 научни статии (4 от тях – в съавторство).

В конкурса за заемане на академична длъжност „доцент“ кандидатът участва с пакет от 11 публикации, излезли от печат в периода след заемане на академичната длъжност „главен асистент“ (2015 – 2017 г.) – 1 монография и 10 статии (четири от които в съавторство).

1. Кратка биографична справка за кандидата

Гл. ас. д-р Стефанка Абазова е родена на 29 октомври 1958 г. в София. През 1981 г. завършва специалността *Българска филология* в СУ „Св. Климент Охридски“. В периода 1981 – 1986 г. работи последователно като учител по български език и литература и като преподавател по български език в Института за чуждестранни студенти. През 1986 г. е назначена на длъжност „асистент“ в Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“, а през 1996 г. – на длъжност „главен асистент“. Става доктор по филология през 2014 г. след защита на дисертационния труд „Езикови нагласи към жаргонизми, вулгаризми и професионална лексика“.

2. Обща характеристика на учебно-педагогическата и научно-изследователската дейност на кандидата

• Учебно-педагогическа дейност

Понастоящем д-р Стефанка Абазова е преподавател на основен трудов договор в Катедрата по български език на Факултета по славянски филологии в СУ. По време на над тридесетгодишния си трудов стаж във висшето училище тя води семинарни занятия по морфология, лексикология, езикова култура и практически български език на студенти от различни специалности. Чете лекции по езикова култура на студенти от специалностите *Китаистика*, *Японистика* и *Кореистика* и на

студенти от магистърската програма *Превод* във ФКНФ. Води занятия в СИД *Социална психология на езика*. Впечатляващ в преподавателската ѝ практика е начинът, по който общува със студентите и успява да ги мотивира за активно участие в учебния процес. В това имах възможност да се уверя лично, когато д-р Абазова посети мои занятия в Пловдивския университет, за да проведе анкета по текущ научен проект. Кратко, ясно и увлекателно тя представи целите на проучването и така успя да спечели вниманието и интереса на аудиторията.

Гл. ас. Стефанка Абазова няма издадени учебници за студенти, но е съавтор на два популярни сборника с тестови задачи по български език и литература за 7., 11. и 12. клас. Помагалата са съобразени с учебните планове и учебно-изпитната програма на МОН и се предпочитат от много кандидат-гимназисти, зрелостници и кандидат-студенти при подготовката им за кандидатстване в профилираните гимназии и във ВУЗ.

• Научноизследователска дейност

Запознаването с научната продукция на д-р Стефанка Абазова ме убеди, че тя е автор, който работи сериозно, прецизно и всеотдайно с езиковия материал. Публикациите ѝ са в няколко области: социолингвистика, социална психология на езика, морфология, лексикология, езикова култура, и се отличават със задълбоченост и аргументираност. В повечето от тях е изразена собствена позиция по редица „отворени“ въпроси в съвременната лингвистика.

В настоящия конкурс за „доцент“ изследователката участва с монографията *Аорист и имперфект в българския език днес* (София: Парадигма, 2017, 143 стр.). Обект на научна дескрипция в нея са две от темпоралните грамими в съвременния български език (аорист и имперфект) и по-конкретно – актуалните тенденции при тяхната употреба в езиковата практика. Темата е много интересна, тъй като въпросът за разликите между споменатите грамими, за характера на противопоставянето между тях е повод за оживени дискусии в българистиката.

Цялостното впечатление от труда е положително. Основните изводи в него се основават на наблюденията върху богат емпиричен материал, ексцерпиран от глобалната мрежа, както и на резултатите от анкетно проучване сред млади хора, носители на българския език. Анализирани са редица примери за употреби на имперфект вместо аорист и на аорист вместо имперфект. Основната цел е „да се установи доколко има или няма закономерност в необичайните употреби на двете времена и доколко те са свързани с промяна в граматическото значение на аориста и имперфекта“ (стр. 6).

Преди да пристъпи към анализа на таксономичния материал, авторката се спира на някои общи теоретични постановки за obligatorността на граматичните значения, след което представя накратко състоянието на проучванията върху въпроса за глаголния вид в съвременния български език, както и върху релацията *аорист – имперфект*. Макар и резюмиран, направеният преглед успява да осигури необходимата концептуална база на изследването, да акцентува върху дискуссионните въпроси и да открие съществените приноси на отделните автори.

Лично за мен най-голям интерес предизвикаха коментирания примери за контекстова замяна между формите на аориста и имперфекта, както и обобщението на резултатите от проведеното анкетно проучване. Самият дизайн на това проучване е подготвен много успешно, като са подбрани подходящи примери.

По-голямата част от направените заключения звучат убедително и доказват умението на С. Абазова не само да регистрира определени езикови факти, но и да тълкува причините за тяхната поява. Нещо повече – тези заключения допълват с нови

щрихи съвременните теоретични изследвания на българската глаголна система. Така например резултатите от анкетата потвърждават за пореден път, че функционалната сфера на българския имперфект от свършен вид е силно стеснена. Нерядко за носителите на езика се оказва проблематично самото му „разпознаване“ като нормативна граматична форма. В едни и същи синтактични условия той може да бъде заместван свободно от итеративния имперфект (маркиран както с цялостност, така и с повторителност).

Като се има предвид обаче, че в анкетата са взели участие само 164 младежи (ученици и студенти от София), един от финалните изводи на авторката – за „зараждането на тенденция към промяна на видо-временната система на българския език“ (стр. 132), звучи неубедително. Смятам, че за да говорим за подобна тенденция, е необходимо проучването да обхване много по-голям брой респонденти, и то от различни региони на страната, от различни възрастови групи и т. н.

Важна част от публикациите на д-р Стефанка Абазова (три от които – в съавторство с проф. д-р Красимира Алексова) са посветени на интересни теми от областта на социолингвистиката: *Обръщенията на интимните партньори един към друг при неформално общуване; Нагласи към форми от типа есентъ, радосттъ; Съпоставително изследване на езиковите атитюди на Балканите (пилотно проучване); Балкански езикови атитюди*. В първата от цитираните статии е разгледан въпросът за назоваването на партньора в процеса на вербално общуване между членовете на интимна двойка, докато втората има социалнопсихологическа насоченост и е посветена на появата в устната комуникация на членувани форми от ж. р., завършващи на съгласен звук. Безспорно приносен характер имат двете проучвания върху проблема за отношението (нагласата, атитюда) към езиците на географски близки страни. Потърсени са възможните причини за показаното от страна на респондентите отношение към другите.

На актуални проблеми, свързани с глаголната система на съвременния български език, както и с някои българско-гръцки паралели, са посветени следните публикации: *За някои актуални тенденции в употребата на имперфекта; Семантика и прагматика на идвам, отивам и ходя; Един гръцко-български паралел (предикати със задължително допълнение); Аорист в българския и в гръцкия език*. Не липсват и статии с практико-приложна значимост, в които се разглеждат актуални въпроси на българската книжовна норма: *Употреба на главна и малка буква и членуване на несъщински собствени имена и За деепричастието и регламентиращите употребата му правила*. Всички приносни моменти в споменатите изследвания са коректно посочени от авторката (вж. *Авторска справка за приносния характер на трудовете*).

Не на последно място ще спомена и активното участие на кандидата в четири успешни проекта, на два от които е ръководител. Като рецензент на някои от тези проекти още веднъж ще подчертая, че постиженията на екипа заслужават много висока оценка. С помощта на аудио- и текстови записи е почти изцяло събран и се подготвя за печат лекционният курс на доц. Георги Герджиков – един от най-изтъкнатите съвременни теоретици на българската граматика.

В справката за цитиранията на трудовете на гл. ас. д-р Стефанка Абазова са посочени 18 цитирания от български и чуждестранни езиковеди. Публикациите ѝ (пет от които – индексирани в СЕЕОЛ и ИНИОН РАН) са отразени в четири библиотечни каталога (у нас и в чужбина), което дава възможност на много изследователи да се запознаят с нейните научни постижения. Бих препоръчала на авторката повече бъдещи участия в международни и национални форуми, както и

нови публикации в реферирани издания, за да се осигури още по-голяма видимост и популярност на нейните идеи и постижения.

3. Заключение

Като имам предвид достойнствата и приносните моменти в представената научна продукция, както и научно-преподавателската квалификация и успешна дейност на кандидата, убедено предлагам на уважаемото научно жури да присъди на гл. ас. д-р Стефанка Боянова Абазова академичната длъжност „доцент” по научна област 2. Хуманитарни науки, направление 2.1. Филология (Български език – съвременен български език).

27 февруари 2018 г.

гр. Пловдив

Член на научно жури:

доц. д-р Красимира Чакърва